

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΘΟΔΩΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΓΓΟΝΑΣ

**Σετ Διαφανειών 1: Περιγραφική
Στατιστική, Μέτρα θέσης - Διασποράς,
Κύρτωση - Ασυμμετρία**

Βασικές Έννοιες

- **Περιγραφική Στατιστική:** συνοπτική παρουσίαση των δεδομένων. Δεν προβαίνει σε γενικεύσεις.
- **Επαγωγική Στατιστική:** με βάση περιορισμένα διαθέσιμα στοιχεία (συνήθως ενός δείγματος) προβαίνει στην εξαγωγή και ανάλυση συμπερασμάτων.
- **Πληθυσμός:** το σύνολο των μονάδων που διαθέτουν κάποιο χαρακτηριστικό
- **Δείγμα:** ένα υποσύνολο ενός πληθυσμού
- **Παράμετρος:** ένα χαρακτηριστικό του πληθυσμού
- **Στατιστικό μέτρο (statistic):** ένα χαρακτηριστικό του δείγματος

Τύποι Στατιστικών Δεδομένων

- **Ποιοτικά ή κατηγορικά δεδομένα**, οι τιμές των οποίων δεν είναι αριθμοί (π.χ. χρώμα αυτοκινήτων)
- **Ποσοτικά ή μετρήσιμα δεδομένα**, οι τιμές των οποίων είναι αριθμοί. Δύο επιμέρους κατηγορίες:
  - **διακριτές μεταβλητές**, οι τιμές των οποίων είναι ακέραιοι αριθμοί (π.χ. αριθμός εργαζομένων)
  - **συνεχείς μεταβλητές**, οι τιμές των οποίων είναι οποιοιδήποτε αριθμοί (π.χ. μισθοί εργαζομένων)

ΜΕΡΟΣ Α

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

Σκοπός

- Να παρουσιάσουμε τα δεδομένα με απλό και κατανοητό τρόπο, με τη χρήση κατάλληλων περιγραφικών μέτρων και διαγραμμάτων, συνοψίζοντας τις πληροφορίες που περιέχουν.
- Έτσι λαμβάνουμε μια εικόνα των δεδομένων και μπορούμε να κάνουμε σύγκριση ανάμεσα σε διαφορετικά σύνολα δεδομένων.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

- Γραφικές Μέθοδοι
- Αριθμητικές Μέθοδοι

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

- Πίνακας Κατανομής Συχνοτήτων
- Ραβδόγραμμα
- Ιστόγραμμα
- Κυκλικό Διάγραμμα

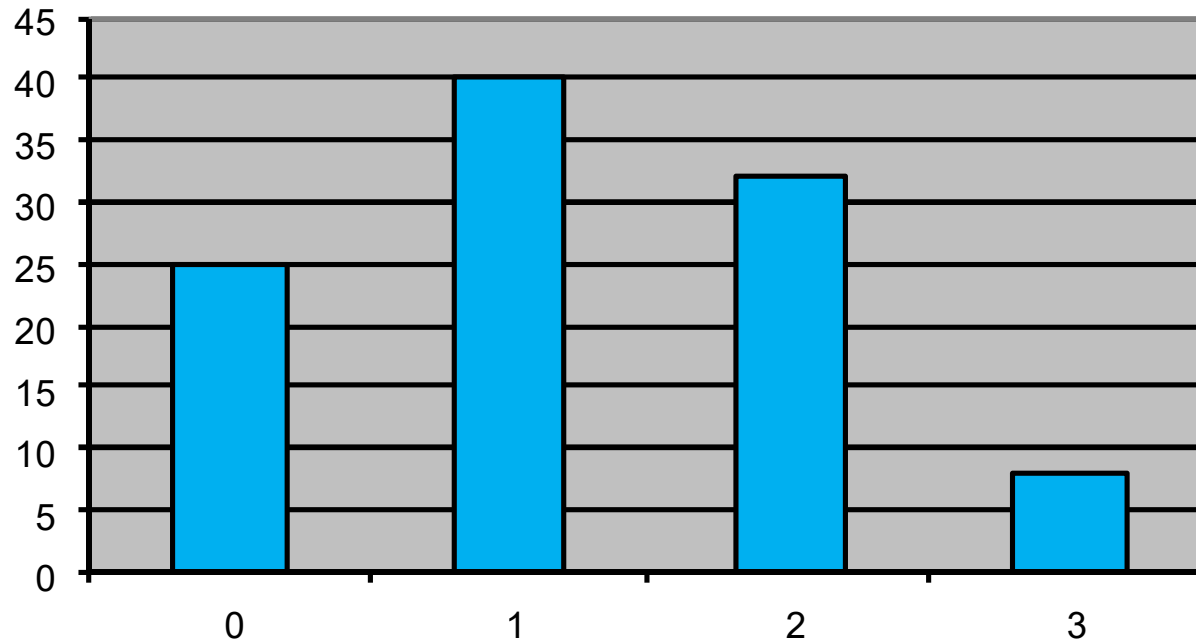
Πίνακας Κατανομής Συχνοτήτων

	Τιμές	Συχνότητα	Σχετ. Συχν.
	x_i	v_i	f_i
Παιδιά στην οικογένεια	0	25	25/100=0,25
	1	40	0,40
	2	32	0,32
	3	8	0,08
Σύνολο		100	1,0

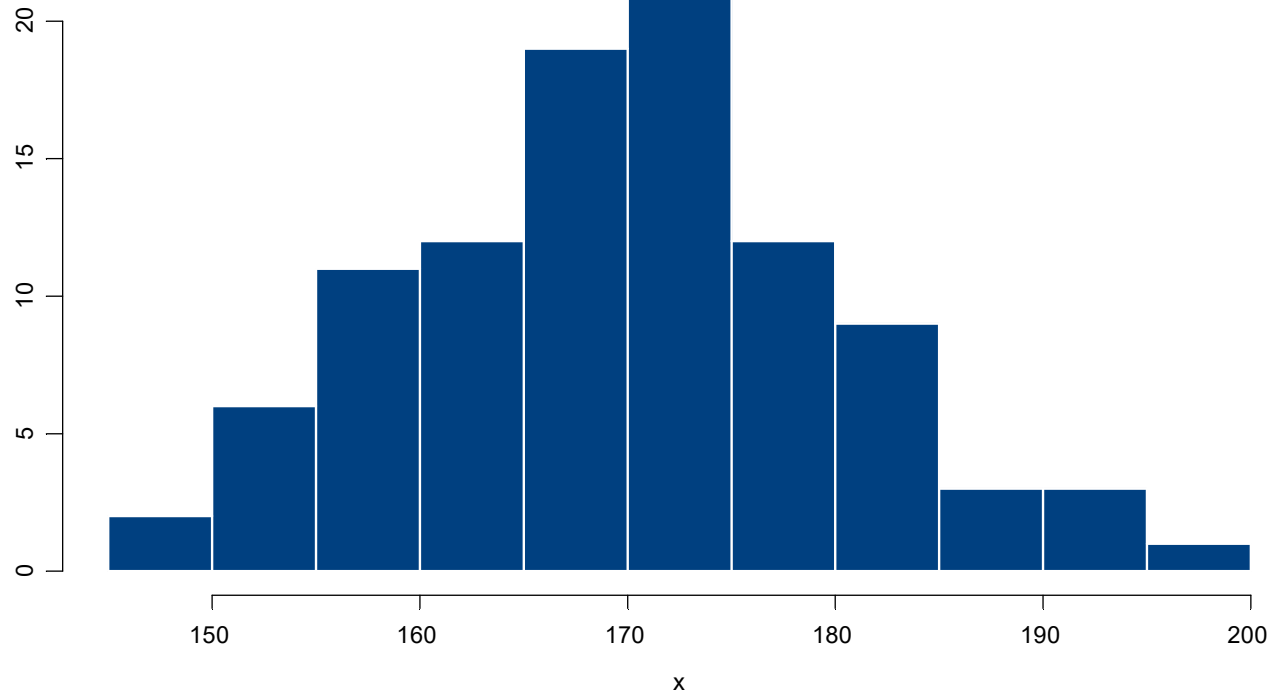

Ραβδόγραμμα

Παιδιά στην οικογένεια

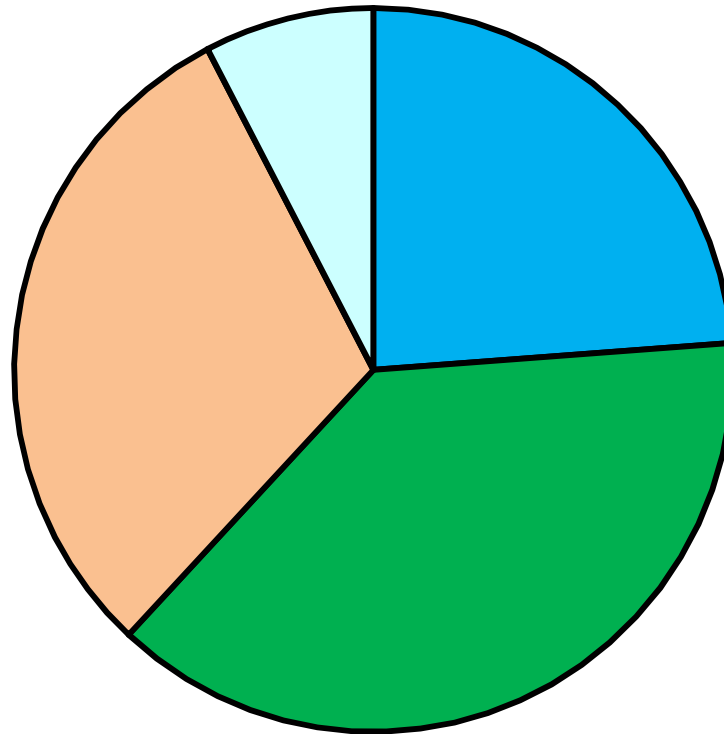
Ιστόγραμμα

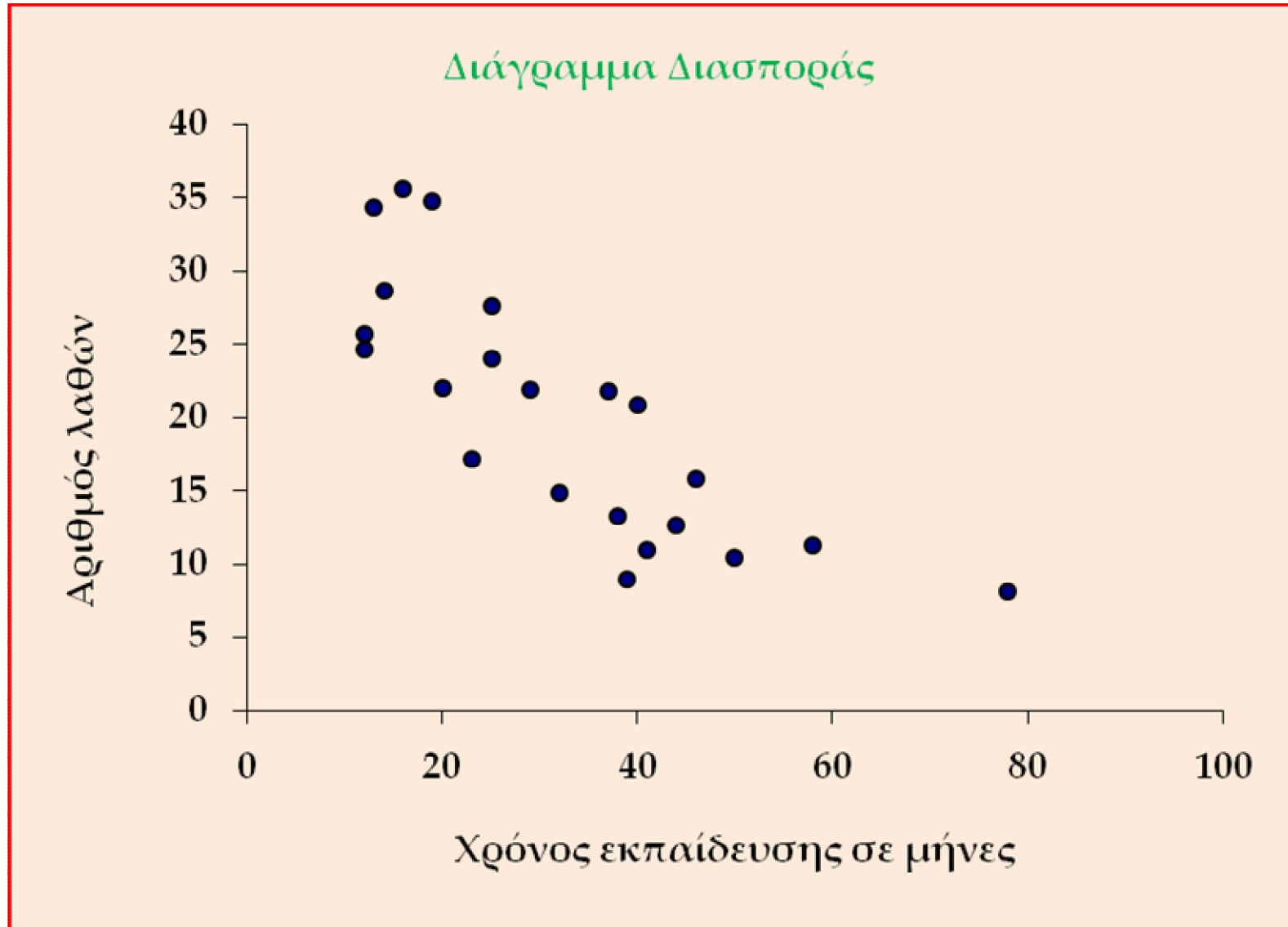
Ιστόγραμμα τιμών ύψους 200 μαθητών (ποσοστά)

Κυκλικό Διάγραμμα

Παιδιά ανά οικογένεια

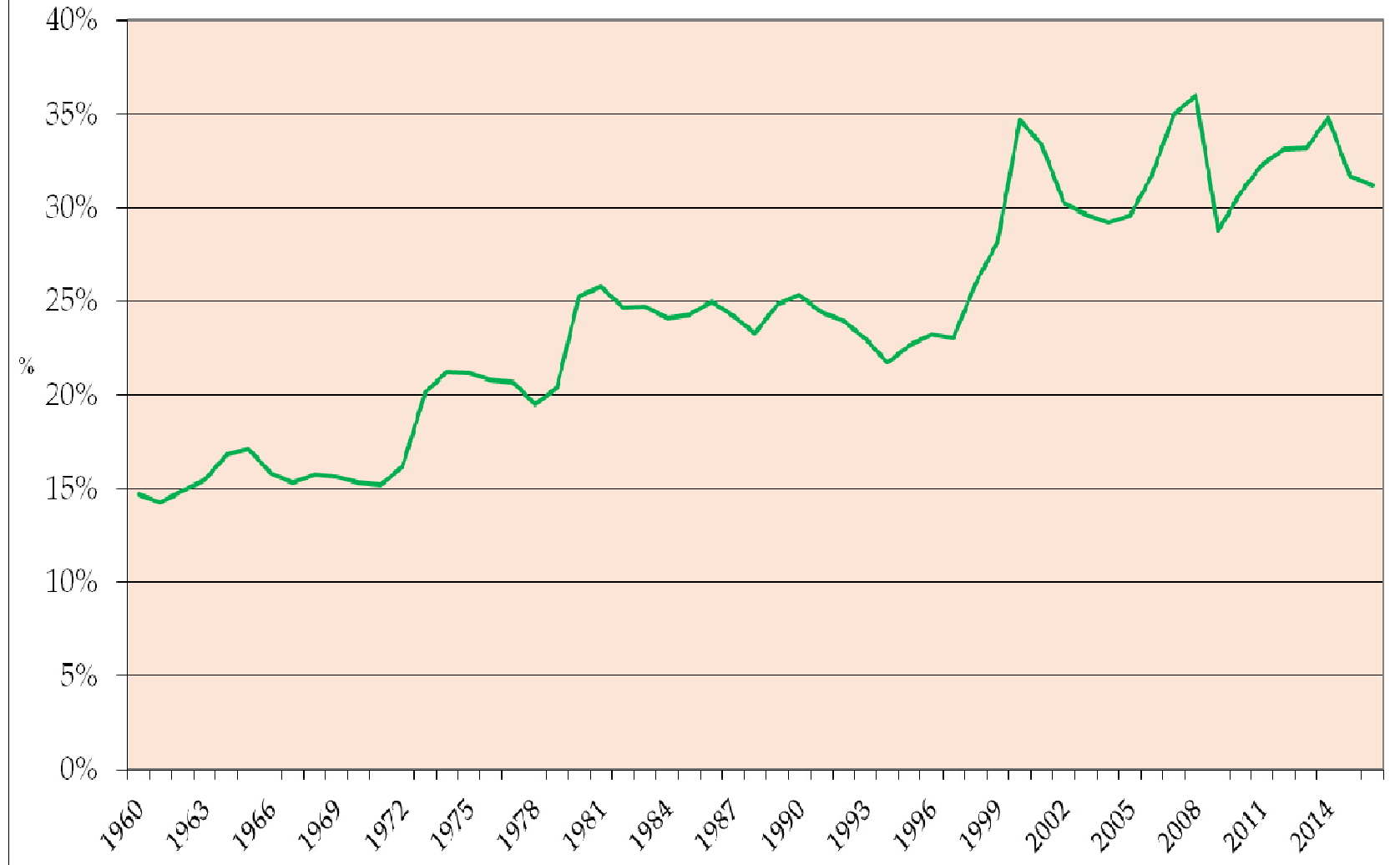

Διάγραμμα διασποράς

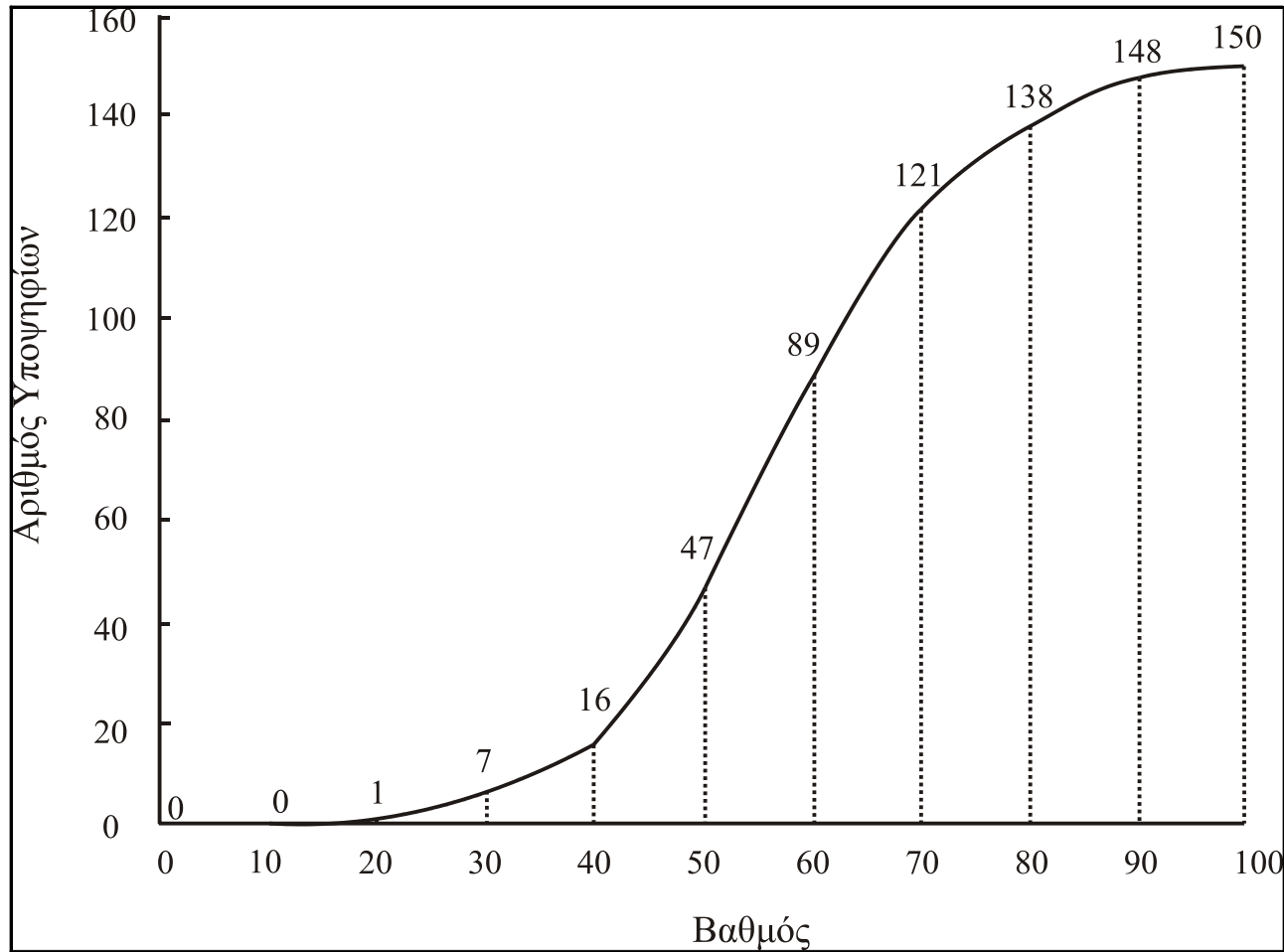

Γραμμογράφημα

Εξέλιξη των Εισαγωγών ως ποσοστό του ΑΕΠ της Ελλάδας

Αθροιστική κατανομή συχνοτήτων

Αριθμητικές Μέθοδοι

- Μέτρα Κεντρικής Τάσης
- Μέτρα Σχετικής Θέσης
- Μέτρα Διασποράς
- Μέτρα Ασυμμετρίας

Μέτρα Κεντρικής Τάσης

- Αριθμητικός Μέσος
Ο μέσος όρος

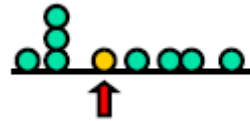
$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{n}$$

Μέτρα Κεντρικής Τάσης

- Διάμεσος

Η παρατήρηση που βρίσκεται ακριβώς στο μέσο των διατεταγμένων δεδομένων

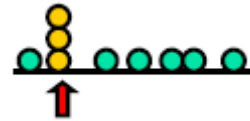

$$n = 2k + 1 \quad M = X_{\frac{n+1}{2}}$$

$$n = 2k \quad M = \frac{1}{2} \left(X_{\frac{n}{2}+1} + X_{\frac{n}{2}} \right)$$

Μέτρα Κεντρικής Τάσης

- Επικρατούσα Τιμή
Η παρατήρηση με την
υψηλότερη συχνότητα

$$T_0$$

Παράδειγμα 1

Τιμές Ακινήτων

1000000

400000

300000

150000

100000

100000

50000

Άθροισμα: 2100000

Παράδειγμα 1

Τιμές Ακινήτων

1000000

400000

300000

150000

100000

100000

50000

Άθροισμα: 2100000

Αρ. Μέσος: $2100000 / 7 = 300000$

Παράδειγμα 1

Τιμές Ακινήτων

1000000

400000

300000

150000

100000

100000

50000

Άθροισμα: 2100000

Αρ. Μέσος: $2100000 / 7 = 300000$

Διάμεσος = 150000

Επ. Τιμή = 100000

Παράδειγμα 2

Δίνονται παρακάτω οι τελικές βαθμολογίες ενός τυχαίου δείγματος 20 φοιτητών του ΕΚΠΑ που έχουν εγγραφεί στο μάθημα «Διοίκηση Επιχειρησεων» κατά το ακαδημαϊκό έτος 2020-21:

1,5 – 5 – 3 – 6 – 3 – 6,5 – 6 – 1 – 2 – 2,5 – 4 – 5 – 3 –
2 – 7 – 2 – 5 – 3 – 8 – 2,5

1,5 - 5 - 3 - 6 - 3 - 6,5 - 6 - 1 - 2 - 2,5 - 4 - 5 - 3 - 2 - 7 - 2 -
5 - 3 - 8 - 2,5

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n} = \frac{78}{20} = 3,9$$

1,5 - 5 - 3 - 6 - 3 - 6,5 - 6 - 1 - 2 - 2,5 - 4 - 5 - 3 - 2 - 7 - 2 -
5 - 3 - 8 - 2,5

1	1,5	2	2	2	2,5	2,5	3	3	3	3	4	5	5	5	6	6	6,5	7	8
---	-----	---	---	---	-----	-----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----	---	---

$$M = \frac{1}{2} \left(X_{\frac{n}{2}+1} + X_{\frac{n}{2}} \right) = (3 + 3) = 3$$

$$T_0 = 3$$

Μέτρα Σχετικής Θέσης

Τεταρτημόρια

Τα σημεία που χωρίζουν τα δεδομένα σε 4 ίσα μέρη (Q_1, Q_2, Q_3)

Q_1 = η τιμή εκείνη για την οποία το 25% των παρατηρήσεων είναι μικρότερες από την τιμή αυτή και το 75% των παρατηρήσεων είναι μεγαλύτερες από την τιμή αυτή

Q_2 = η τιμή εκείνη για την οποία το 50% των παρατηρήσεων είναι μικρότερες από την τιμή αυτή και το 50% των παρατηρήσεων είναι μεγαλύτερες από την τιμή αυτή (ΔΙΑΜΕΣΟΣ).

Q_3 = η τιμή εκείνη για την οποία το 75% των παρατηρήσεων είναι μικρότερες από την τιμή αυτή και το 25% των παρατηρήσεων είναι μεγαλύτερες από την τιμή αυτή.

$$Q_i = X_{(A_Q)} + \Delta_Q \left[X_{(A_Q+1)} - X_{(A_Q)} \right]$$

Όπου A_Q (Δ_Q) είναι το ακέραιο (δεκαδικό) μέρος του πηλίκου $i(n+1)/4$ ($i = 1, 2, 3$)

1	1,5	2	2	2	2,5	2,5	3	3	3	3	4	5	5	5	6	6	6,5	7	8
---	-----	---	---	---	-----	-----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----	---	---

$$Q_i = X_{(A_Q)} + \Delta_Q \left[X_{(A_Q+1)} - X_{(A_Q)} \right]$$

Το 1ο τεταρτημόριο είναι η τιμή που βρίσκεται στη θέση

$$\frac{(n+1)}{4} = \frac{21}{4} = 5,25$$

Στη συγκεκριμένη περίπτωση $A_Q = 5$ και $\Delta_Q = 0,25$

$$Q_1 = X_5 + 0,25 [2,5 - 2] = 2 + 0,125 = 2,125$$

1	1,5	2	2	2	2,5	2,5	3	3	3	3	4	5	5	5	6	6	6,5	7	8
---	-----	---	---	---	-----	-----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----	---	---

$$Q_i = X_{(A_Q)} + \Delta_Q \left[X_{(A_Q+1)} - X_{(A_Q)} \right]$$

Το 2ο τεταρτημόριο είναι η τιμή που βρίσκεται στη θέση
 $(20+1)*2/4=10,5$

$$Q_2 = X_{10} + 0,5[3 - 3] = 3 + 0 = 3$$

Το 3ο τεταρτημόριο είναι η τιμή που βρίσκεται στη θέση
 $(20+1)*3/4=15,75$

$$Q_3 = X_{15} + 0,75[6 - 5] = 5 + 0,75 = 5,75$$

ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

Εύρος

Το εύρος των παρατηρήσεων

$$R = X_{\max} - X_{\min}$$

Ενδοτεταρτημοριακό Εύρος

Το εύρος του “κεντρικού” 50% των παρατηρήσεων

$$IR = Q_3 - Q_1$$

Διακύμανση

Σταθμισμένη τετραγωνική απόσταση παρατηρήσεων από το μέσο

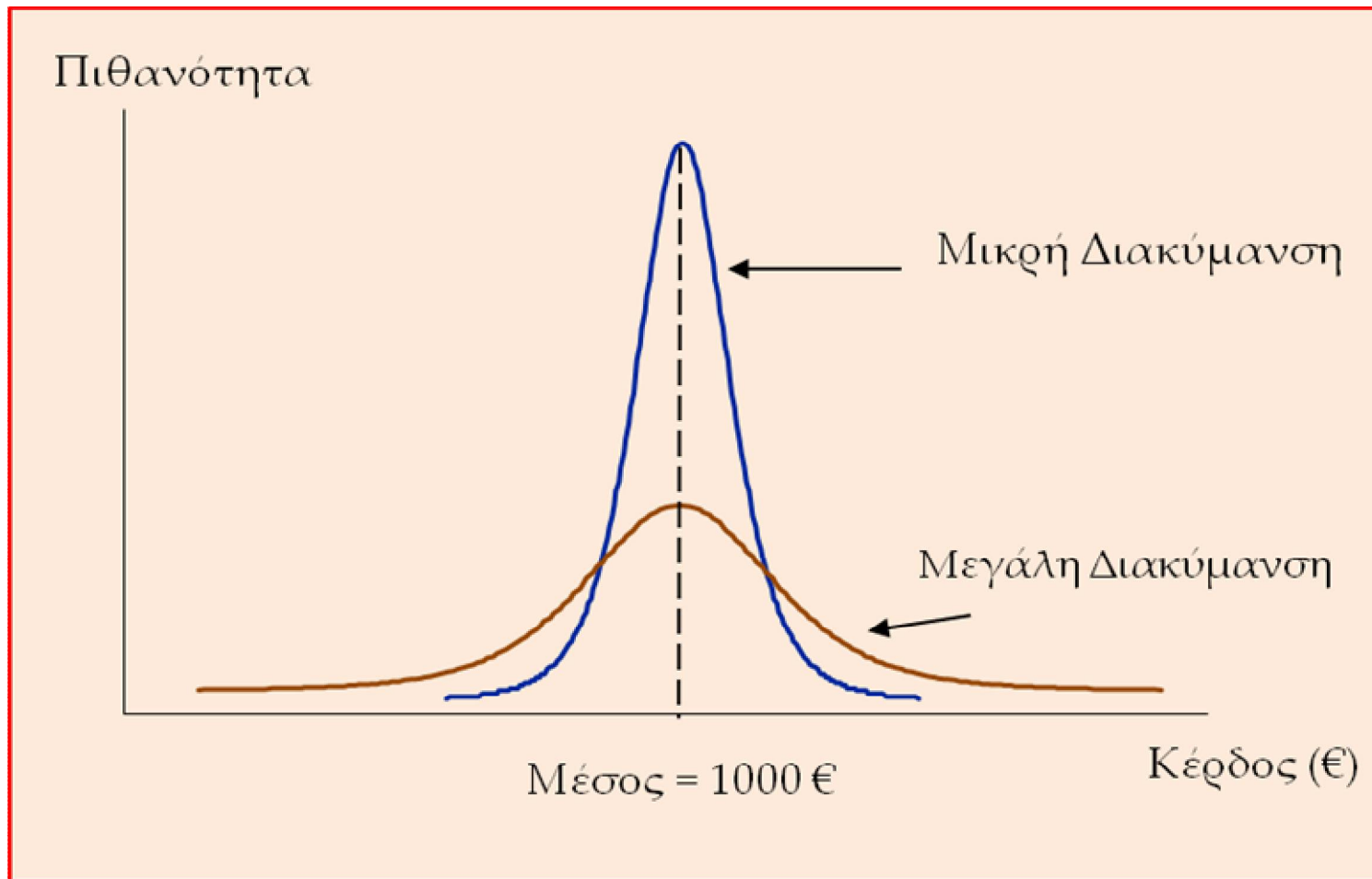
$$S^2 = \frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2}{n - 1}$$

Τυπική Απόκλιση

Θετική τετραγωνική ρίζα της διακύμανσης

$$S = +\sqrt{S^2}$$

ΔΙΑΣΠΟΡΑ

Όσο μικρότερη είναι η διακύμανση τόσο πιο συγκεντρωμένες είναι οι τιμές της μεταβλητής γύρω από τον μέσο

1	1,5	2	2	2	2,5	2,5	3	3	3	3	4	5	5	5	6	6	6,5	7	8
---	-----	---	---	---	-----	-----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----	---	---

$$R = X_{\max} - X_{\min} = 8 - 1 = 7$$

$$IR = Q_3 - Q_1 = 5,75 - 2,125 = 3,625$$

$$S^2 = \frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2}{n-1} = \frac{77,8}{19} = 4,09$$

$$S = +\sqrt{S^2} = \sqrt{4,09} = 2,02$$

Συντελεστής μεταβλητότητας

$$CV = \frac{S}{\bar{X}}$$

- Μέτρο σχετικής μεταβλητότητας
- Μετρά τη διασπορά των δεδομένων σε σχέση με το μέσο αυτών
- Εκφράζεται συνήθως ως ποσοστό (%)
- Κατάλληλο για σύγκριση μεταβλητών που έχουν διαφορετικούς μέσους και διακυμάνσεις

Σύγκριση συντελεστών μεταβλητότητας

Μετοχή	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση
A	200€	40€
B	\$500	\$80

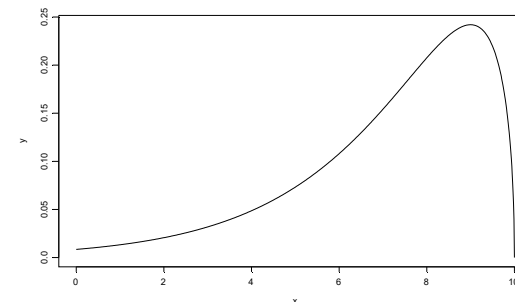
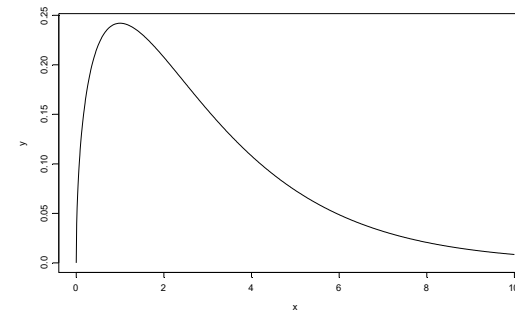
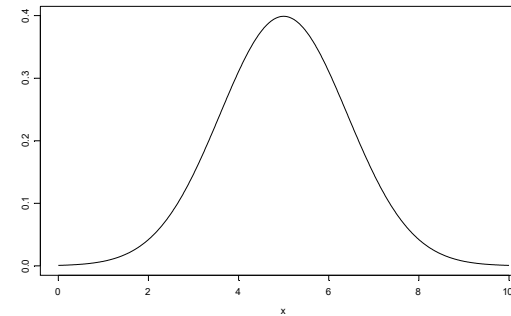

Σύγκριση συντελεστών μεταβλητότητας

Μετοχή	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση	100×CV
A	200€	40€	$100 \times 40\text{€}/200\text{€}$ = 20%
B	\$500	\$80	$100 \times \$80/\$500$ = 16%

Συμμετρία - Ασυμμετρία

- Συμμετρική κατανομή
- Κατανομή με δεξιά ασυμμετρία
- Κατανομή με αριστερή ασυμμετρία

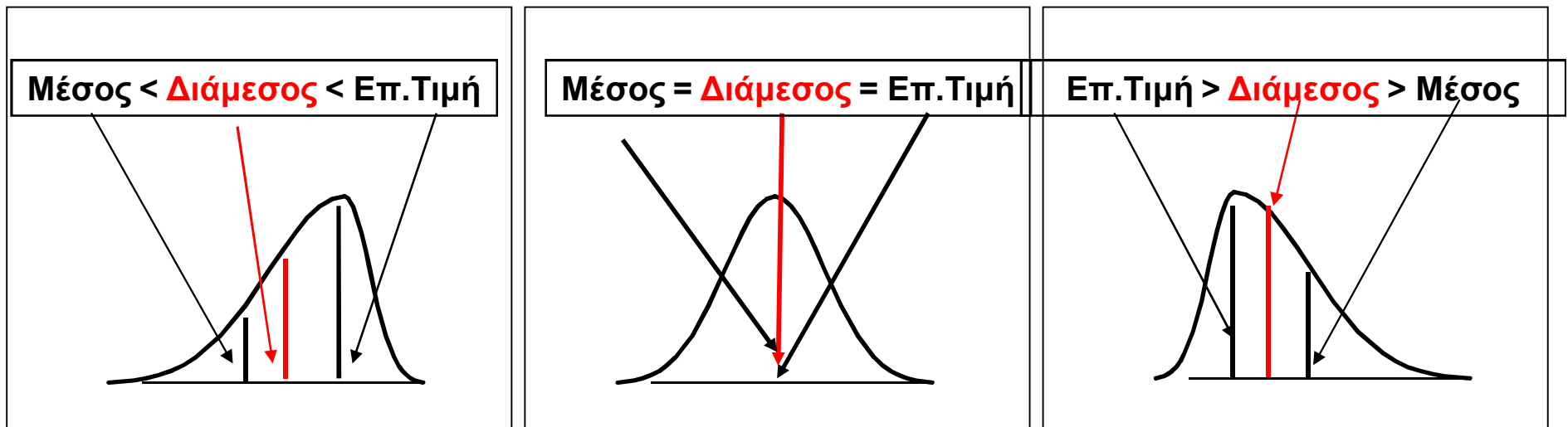
Συντελεστής ασυμμετρίας

- Περιγράφει τον τρόπο που κατανέμονται οι τιμές της κατανομής. 3 περιπτώσεις:
  - Συμμετρική ή ασύμμετρη κατανομή
  - Αν η κατανομή είναι ασύμμετρη ενδέχεται να παρουσιάζει είτε αρνητική ασυμμετρία ή θετική ασυμμετρία

Αρνητική Ασυμμετρία

Συμμετρική Κατανομή

Θετική Ασυμμετρία

Συντελεστής ασυμμετρίας

$$\beta_3 = \frac{\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^3}{S^3}$$

Spearman

$$S_p = \frac{\bar{X} - T_0}{S}$$

$$S_p = \frac{3(\bar{X} - M)}{S}$$

- Θετική ασυμμετρία, εάν β_3 ή $S_p > 0$
- Συμμετρία, εάν β_3 ή $S_p = 0$
- Αρνητική ασυμμετρία, εάν β_3 ή $S_p < 0$

Συντελεστής κύρτωσης

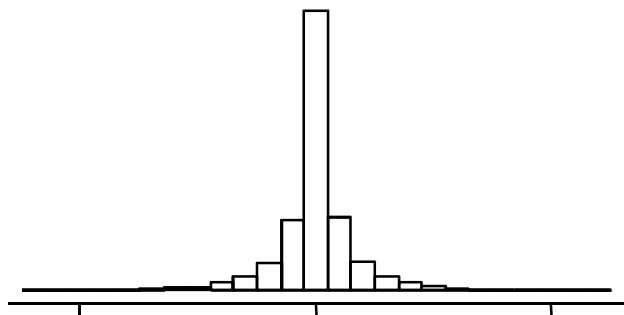
- Μετράει την “οξύτητα” της κορυφής της κατανομής, δηλαδή πόσο μεγάλη είναι η κορυφή (στο σημείο της επικρατούσας τιμής) σε σχέση με τις υπόλοιπες τιμές

$$Kyrtnosis = \beta_4 = \frac{\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^4}{S^4}$$

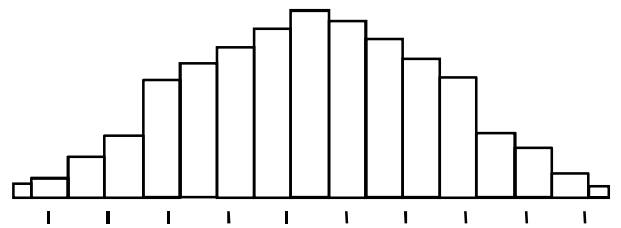
- Εάν $\beta_4 < 3$ τότε έχουμε πλατύκυρτη κατανομή (χαμηλή κορυφή)
- Εάν $\beta_4 = 3$ τότε έχουμε μεσόκυρτη κατανομή (κανονική κατανομή)
- Εάν $\beta_4 > 3$ τότε έχουμε λεπτόκυρτη κατανομή (οξεία κορυφή)

Συντελεστής κύρτωσης

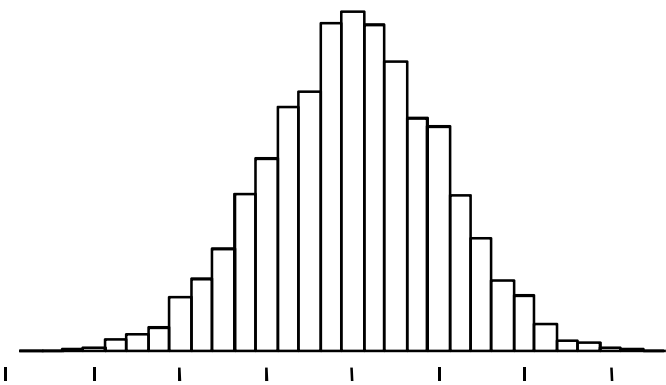
Λεπτόκυρτη κατανομή

Πλατύκυρτη κατανομή

Μεσόκυρτη κατανομή

Υπολογισμός μέσω του Excel

Εργαλεία → Ανάλυση Δεδομένων → Περιγραφικά Στατιστικά →
Περιληπτικά Στατιστικά.

Μέσος	3.9
Τυπικό σφάλμα	0.452478554
Διάμεσος	3
Επικρατούσα τιμή	3
Μέση απόκλιση τετραγώνου	2.023545612
Διακύμανση	4.094736842
Κύρτωση	1.879929512
Ασυμμετρία	0.505403877
Εύρος	7
Ελάχιστο	1
Μέγιστο	8
Άθροισμα	78
Πλήθος	20

(επισημαίνεται ότι το Excel χρησιμοποιεί διαφορετικές συναρτήσεις για την ασυμμετρία και την κύρτωση από αυτές που περιγράφηκαν παραπάνω)

Ομαδοποιημένα Δεδομένα

- Όταν το πλήθος των τιμών μιας μεταβλητής είναι μεγάλο τα δεδομένα ταξινομούνται σε μικρό αριθμό ομάδων, που ονομάζονται τάξεις. Τα άκρα των τάξεων καλούνται όρια των τάξεων.
- Αν έχουμε ορίσει m τάξεις τότε c_i είναι το κέντρο της κάθε τάξης και f_i είναι η συχνότητα των παρατηρήσεων στη τάξη i

Ομαδοποιημένα δεδομένα - Παράδειγμα

Με βάση τα δεδομένα του παρακάτω πίνακα να υπολογιστούν ο αριθμητικός μέσος και η τυπική απόκλιση

Ορια τάξης	(συχνότητα) f_i
16-20	38
21-25	57
26-30	56
31-35	45
36-40	42
41-45	40
46-50	38
51-55	15
56-60	18

Ομαδοποιημένα δεδομένα - Παράδειγμα

Για τον υπολογισμό των μέτρων αυτών χρειαζόμαστε τα εξής βοηθητικά στοιχεία:

Ορια τάξης	(συχνότητα) f_i	(κέντρο τάξης) c_i	$f_i c_i$	c_i^2	$f_i c_i^2$
16-20	38	18	684	324	12312
21-25	57	23	1311	529	30153
26-30	56	28	1568	784	43904
31-35	45	33	1485	1089	49005
36-40	42	38	1596	1444	60648
41-45	40	43	1720	1849	73960
46-50	38	48	1824	2304	87552
51-55	15	53	795	2809	42135
56-60	18	58	1044	3364	60552
Σύνολο	349		12027	14496	460221

Ομαδοποιημένα δεδομένα - Παράδειγμα

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^m f_i c_i}{n} \quad \bar{X} = \frac{12027}{349} = 34,46$$

$$S^2 = \frac{\sum_{i=1}^m f_i c_i^2}{n} - \bar{X}^2 \quad S^2 = \frac{460221}{349} - 34,46^2 = 131,1$$

$$s = +\sqrt{S^2} = 11,45$$